

Kraków – warto wiedzieć

Czerwone Księgi

Profesor Henryk Okarma. W tle obraz przedstawiający Profesora Władysława Szafera

Fot. Marian Nowy

Instytut Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk w Krakowie ma dobrą tradycję. Istnieje od roku 1953, kiedy to został powołany Zakład Ochrony Przyrody PAN – wyspecjalizowana, samodzielna placówka naukowa działająca na rzecz ochrony przyrody, jedna z nielicznych tego typu w Europie. Ale prawdę mówiąc, zaczęła istnieć już wcześniej, w grudniu 1919 roku, jako Tymczasowa Państwowa Komisja Ochrony Przyrody. Od lutego 1920 roku do roku 1925, gdy została przekształcona w Państwową Radę Ochrony Przyrody, a zarazem Biuro Delegata Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do spraw Ochrony Przyrody, działała pod przewodnictwem profesora Władysława Szafera. Biuro funkcjonowało do września 1939 roku, oraz po wojnie, w latach 1946–1949. Przez cały ten okres obowiążył Delegata Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do spraw Ochrony Przyrody pełnił profesor Szafer. Po wydaniu nowej ustawy o ochronie przyrody w roku 1949 Biuro przeobrażone zostało w Komitet Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Umiejętności, organizacyjnie podległy początkowo Ministerstwu Oświaty, a następnie jako placówka naukowa – Ministerstwu Szkolnictwa Wyższego. W grudniu 1952 roku Komitet przekształcił się w placówkę naukową, pod nazwą Zakład Ochrony Przyrody, i od stycznia 1953 roku rozpoczął działalność jako jednostka badawcza Polskiej Akademii Nauk. Organizatorem i pierwszym kierownikiem Zakładu Ochrony Przyrody PAN (w latach 1952–1960) był profesor Szafer.

W prowadzeniu Zakładu profesorowi Szaferowi pomagali wówczas jego zastępcy, którymi byli – najpierw profesor Mieczysław Klimaszewski, a potem profesor Walery Goetel. Niezwykle aktywną osobą, poczynawszy od końca lat pięćdziesiątych, był dr (później profesor) Stefan Myczkowski – badacz lasów tatrzańskich, pracujący w Zakładzie do 1957 roku. Po przejściu na krakowską Akademię Rolniczą zorganizował Podyplomowe Studium Ochrony Przyrody, którego był kierownikiem (z czasem Studium to zostało nazwane Jego imieniem). W latach sześćdziesiątych i na początku lat siedemdziesiątych XX wieku Zakład rozwinął nowatorską tematykę ekologiczną w ramach Międzynarodowego Programu Biologicznego (IBP).

Po ogłoszeniu w 1969 roku słynnego apelu U Thanta, sekretarza generalnego ONZ, o zagrożeniu i potrzebie ochrony środowiska przyrodniczego, Zakład koordynował problem resortowy zatytułowany „Ochrona i kształtowanie przyrodniczego środowiska człowieka”, mający istotne znaczenie dla ochrony krajobrazu i jego przyrodniczych elementów, a w szczególności szaty roślinnej. Badania te przyczyniły się do wprowadzenia w Polsce nowych kategorii ochrony – parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu. W latach osiemdziesiątych główne badania dotyczyły poznawania przyczyn, rozmiarów i skutków degradacji świata roślin i zwierząt oraz możliwości ich restytucji. W 1993 roku Zakład został przekształcony w Instytut Ochrony Przyrody PAN. Cztery lata później uzyskał uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora, a w 2000 roku otrzymał pięciokondygnacyjny budynek z oficyną przy al. Mickiewicza 33 w Krakowie.

Od 2002 roku dyrektorem Instytutu jest Henryk Okarma profesor nauk biologicznych, zajmujący się badaniami nad drapieżnikami – głównie wilka, rysia i żbika. Jego szczególne zainteresowania badawcze obejmują: duże ssaki drapieżne i ssaki kopytne, obce gatunki inwazyjne, konflikt między człowiekiem i dzikimi zwierzętami, wymiar społeczny ochrony przyrody i gospodarowanie jej zasobami. Prowadzi także wykłady w Zakładzie Badań Łowieckich Instytutu Nauk o Środowisku Uniwersytetu Jagiellońskiego. Jest członkiem korespondentem PAN.

– Naszą wizytówką – poza pracami studialnymi – są wydawnictwa ilustrujące stan polskiej przyrody. To w naszym Instytucie powstały: Polska Czerwona Księga Roślin i Polska Czerwona Księga Zwierząt – mówi profesor Henryk Okarma.

MARIAN NOWY

Kawiarnia Naukowa Polskiej Akademii Umiejętności zaprasza na kolejne spotkanie. Profesor Henryk Okarma przedstawi wykład pt. „Chronić, czy nie chronić wilka w Polsce?”. Spotkanie odbędzie się w poniedziałek, 20 kwietnia br. o godz. 18.15 w auli PAU przy ul. Stawkowskiej 17 w Krakowie. Wstęp wolny – zapraszamy!